

Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

2021, 5(4): 2448-2465.

DOI: [10.26677/TR1010.2021.880](https://doi.org/10.26677/TR1010.2021.880)

ISSN: 2587-0890 Dergi web sayfası: <https://www.tutad.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın Ankara Turizmine Katkısı Üzerine Bir Araştırma*

Dilek MUTLU BAYIN, Doktora Öğrencisi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, e-posta: dilek-mtlu@hotmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-000-6127-0691>

Prof. Dr. Meryem AKOĞLAN KOZAK, Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi, Eskişehir, e-posta: mkozak@anadolu.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0577-1843>

Öz

Bu araştırmada, 1920 yılından bu yana Türkiye'de organize edilen önemli bir kültürel Mega etkinlik olan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın, Ankara turizmine olan katkısının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında anket tekniğinden yararlanılmıştır. Anket soru formunda Beşli Likert Ölçeğinde 30 soru yanında, bir adet açık uçlu soruya yer verilmiştir. Araştırma, Ankara'da 23 Nisan 2020 ile 25 Nisan 2021 tarihleri arasında ve toplam 407 katılımcı kapsamında gerçekleştirilmiştir. Anket sonucunda elde edilen veriler; faktör analizi, bağımsız örneklem T testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Açık uçlu soruda ise içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, bu Bayramın Ankara turizmine kültürel, ekonomik ve sosyal boyutlarda katkılarının olduğu belirlenmiştir. Bayramın kültürel ve sosyal katkısına yönelik algılarda katılımcıların yaş aralığına göre farklılık bulunmuştur. Covid-19 pandemisi ile ilgili algıların yer aldığı açık uçlu soruya verilen cevaplarda ise katılımcıların, turizm ve tanıtım teması ile Covid-19 pandemisi üzerinde yoğunlaştıkları, bu dönemde katkılardan ziyade ekonomik, kültürel ve sosyal kayıpları dile getirdikleri görülmüştür.

* Bu makale Anadolu Üniversitesi'nde savunulan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının Bir Etkinlik Olarak Ankara Turizmi Bağlamında İncelenmesi başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

Anahtar Kelimeler: 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Ankara, Turistik Etkinlik, Covid-19 Pandemisi.

Makale Gönderme Tarihi: 01.09.2021

Makale Kabul Tarihi: 05.12.2021

Önerilen Atf:

Mutlu Bayın, D. ve Akoğlan Kozak, M. (2021). 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın Ankara Turizmine Katkısı Üzerine Bir Araştırma *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(4): 2448-2465.

© 2021 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

Journal of Turkish Tourism Research

2021, 5(4): 2448-2465.

DOI: [10.26677/TR1010.2021.880](https://doi.org/10.26677/TR1010.2021.880)

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

RESEARCH PAPER

A Study on the Contribution of April 23 National Sovereignty and Children's Day to Ankara Tourism

Dilek MUTLU BAYIN, Ph.D. Student, Anadolu University, Social Sciences Institute, Eskişehir, e-mail: dilek-mtlu@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-000-6127-0691>

Prof. Dr. Meryem AKOĞLAN KOZAK, Anadolu University Faculty of Management, Eskişehir, e-mail: mkozak@anadolu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0577-1843>

Abstract

In this research, it is aimed to evaluate the benefits of April 23 National Sovereignty and Children's Day, which is an important cultural and Mega event organized in Turkey since 1920, to tourism in Ankara. Questionnaire technique was used to collect research data. The survey questionnaire included 30 questions on a five-point Likert scale, as well as one open-ended question. The research was conducted in Ankara between 23 April 2020 and 25 April 2021 and within the scope of a total of 407 participants. Data obtained as a result of the survey; Factor analysis, tested by independent sample T test and one-way analysis of variance (ANOVA). Content analysis was used in open-ended question. As a result of the research, the benefits of this festival to Ankara tourism in social, cultural and economic dimensions was found. There was found a difference in the perceptions of the cultural and social contribution of the festival according to the age range of the participants. In the answers to the open-ended question about the Covid-19 pandemic, the participants focused on the Covid-19 pandemic with the theme of tourism and promotion, and it was seen that they expressed economic, cultural and social costs rather than contributions in this period.

Keywords: April 23 National Sovereignty and Children's Day, Ankara, Touristic Event, Covid-19 Pandemic.

Received: 01.09.2021

Accepted: 05.12.2021

Suggested Citation:

Mutlu Bayın, D. and Akoğlan Kozak, M. (2021). A Study on the Contribution of April 23 National Sovereignty and Children's Day to Ankara Tourism, *Journal of Turkish Tourism Research*, 5(4): 2448-2465.

© 2021 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

GİRİŞ

Etkinlikler, bir yöre ya da bölgenin turistik tanınmasında, tutundurulmasında, sezonluk olma probleminin çözümünde, bir ekonomik ve sosyal değer veya yörenin imajının yaratılmasında önemlidir (Argan ve Yüncü, 2015:3; Tuna ve Akpınar, 2018:265). Ülkemizde etkinlik kapsamında pek çok festival ve şenlikler yapılmaktadır. Bunlardan biri de Bayramlardır. Bayramlar iki genel sınıfa ayrılmaktadır. Bunlar; dini ve milli bayramlardır. Bilhassa milli bayramlar kutlandığı zaman birçok etkinlik ve gösterilerin yer aldığı bir şenlik havasında gerçekleştirilmektedir. Bu milli bayramlardan en önemlisi ise 100 yıldan bu yana kutlanan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramıdır. 1920 yılından günümüze kadar çeşitli etkinlikler ile kutlanan bu bayram milli coşkuyu arttırması ve ilk çocuk dostu niteliğine sahip olması açısından önemli bir etkinliktir. Bayram ilk olarak Ankara’da kutlanmaya başlamıştır. 1979 yılında TRT’nin bu kutlamalara uluslararası bir boyut getirmesi ile en büyük etkinlikler 2000 yılına kadar Ankara’da yapılmıştır (Cantürk, 2018: 87). Bu yıldan sonra etkinlikler farklı illerde yapılmış olsa da programlar Ankara ziyareti ile sona ermiştir. Uluslararası boyutlara taşınan bu bayram, ülkemizin tanıtımının yapılmasını sağlamıştır. Ülke içinden ve dışından gelen ziyaretçiler ile etkinliğin gerçekleştirildiği bölgelere ekonomik ve sosyo kültürel katkılar sağlaması açısından da adeta bir Mega etkinlik olmuştur (Kozak ve Mutlu, 2020: 17).

Bu araştırmanın amacı 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nın Ankara turizmine olan katkılarının neler olduğunun belirlenmesidir. Buna ek olarak yaşanan Covid-19 pandemisi (2020-2021) sonucunda bayramın aktif bir şekilde kutlanamamasının (sanal kutlamaların) etkilerinin belirlenmesine de çalışılmaktadır. Bu kapsamda araştırmada ilk olarak etkinlik turizmi kavramı, etkinliklerin sınıflandırılması ve etkinliklerin yapıldıkları yöreye katkılarına yer verilmiştir. Ardından, araştırmanın amacı doğrultusunda bu bayram kapsamında gerçekleştirilen etkinliklere yer verilmiştir. Daha sonra ise yaşanan Covid19 pandemi sürecinde bayram ile ilgili yapılan etkinliklere değinilmiştir. Araştırmada, geniş kapsamlı bir örneklem hacmi hedeflediği için anket tekniği ile verilerin toplanması planlanmış, ancak bu süreçte yaşanan (2020-2021 yılı) pandemi nedeniyle, soru formuna pilot araştırma sonrasında bir adet açık uçlu soru eklenmesine karar verilmiştir.

Araştırma sonucunda, önceki yıllarda aktif olarak kutlanmış olan bayramın Ankara turizmine olan katkısı yanında, Covid-19 pandemisi dönemine yönelik algıların belirlenmesine çalışılmaktadır. Çalışmada ayrıca, bu bayramın bir turistik etkinlik olarak değerlendirilmesine de dikkat çekilmektedir.

ETKİNLİK TURİZMİ

Etkinlik turizmi ilk olarak 1987 yılında “Yeni Zelanda Turist ve Tanıtım Departmanı” tarafından ele alınmıştır. Burada etkinlik turizmi; “uluslararası turizmin hızla büyüme gösteren hareketli bir bölümü” olarak tanımlanmaktadır. Daha sonraki yıllarda etkinlik turizmi; “toplum ya da kültür içerisindeki teknik yapıyı harekete geçiren, uygulamaya koyan bir faaliyet” olarak ifade edilmektedir (Getz, 1997: 16). Çakıcı ve Yavuz ise etkinlik turizmini; “turistik bir çekim unsuru yaratmak için etkinliklerin sistematik bir şekilde geliştirilmesi, planlanması, pazarlanması ve düzenlenmesi” olarak tanımlamaktadır (2012:4). Kozak ve Bahçe (2012:160)’de etkinlik turizminin, bir turistik çekicilik unsuru olduğuna dikkat çekmişlerdir.

Turizm alanındaki etkinlikler “temalarına göre etkinlikler” ve “ölçeklerine göre etkinlikler” olmak üzere iki genel sınıfa ayrılmaktadır (Jago ve Shaw, 1998; Getz, 2008; Allen vd., 2010). Getz (2008: 406) temalarına göre etkinlikleri dört alt gruba ayırmıştır. İlk grup; kültürel etkinlikler, politik ve resmi etkinlikler, sanat ve eğlence etkinlikleridir. İkinci grup; iş ve ticaret, eğitim ve

bilim, üçüncü grup; spor etkinlikleri, dördüncü grup; özel etkinliklerdir. Bu temalar kapsamında yer alan kültürel etkinlikler aynı zamanda festivalleri de kapsamaktadır. Festival, Türkçede bayram, toplu eğlence, şenlik vb. olarak karşılık bulmaktadır. Bu tanıma dayanarak, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı bir festival ve bir kültürel etkinlik olarak ele alınabilir. Başka bir ifadeyle, politik ve resmi etkinlikler içerisinde yer alan törenler, ulusal bayramlar da etkinlikler bütünü içinde yer almaktadır (Avcı, 2007:2). Türkiye'deki resmi törenlerin başında 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ve 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı gelmektedir. Sanat ve eğlence etkinlikleri içerisinde ise konserler, oyunlar ve danslar yer almaktadır.

Ölçeklerine göre etkinlikler ise mega etkinlikler, büyük etkinlikler, bölgesel etkinlikler ve yerel etkinlikler olarak dört alt gruba ayrılmaktadır (Getz, 1997; Jago ve Shaw, 1998). Mega etkinlikleri diğer etkinlik türlerinden ayıran önemli özellikler, büyüklükleri nedeniyle birden fazla toplumu veya ülkeyi etkileme kapasitesine sahip olması ve çoğunlukla dünya genelinde medyanın ilgisini çekmesidir (Allen vd., 2010:29). Örneğin, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı 1979 yılından beri uluslararası düzeyde kutlanması nedeniyle, dünya genelinde medyanın ilgisini çekmekte ve birden fazla ülkeyi kapsamaktadır.

Etkinliklerin yapıldıkları destinasyona pek çok katkısı bulunmaktadır. Bu katkılarını Fredline (1984) çalışmasında ekonomik, turizm / ticari, fiziksel, sosyo-kültürel, psikolojik ve politik olarak sınıflandırmıştır (MacArdle, 1998; Fredline, 2000; Byeon, 2002; James, 2007). Daha sonraki yıllarda Kim, Gürsoy ve Lee (2006) ise üç katkı faktörü bulmuşlardır. Bunlar; Kültürel değişime katkı, ekonomik katkılar, doğal kaynak ve kültürel kalkınmadır. Etkinlikler ile öncelikli olarak ekonomik katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Ancak etkinlikler yalnızca ekonomik katkı sağlamamakta, aynı zamanda fiziksel çevre ve sosyal-kültürel katkıları da bulunmaktadır (Getz, 2008:419). Etkinliklerin katkıları Ritchie ve Crouch (2005:123) tarafından ise ekonomik (harcamalarda artış ve istihdam yaratılma), fiziksel çevre (yeni tesislerin inşa edilmesi ve yerel altyapının iyileştirilmesi), sosyal ve kültürel (etkinlikler ile ilişkilendirilen faaliyetlere yerel halkın katılımında artış yaşanması, bölgesel geleneklerin ve değerlerin güçlendirilmesi ve artan yerel gurur) olarak kategorize edilmiştir. Bunlara ek olarak Allen vd., (2010: 39) de ekonomik katkılara; bölgesel gelirin artması ve vergi gelirinin artması, fiziksel çevreye katkılara; çevresel duyarlılığın artması ve harap alanların yenilenmesi, sosyal ve kültürel katkılara ise deneyimlerin paylaşılması ve yeni fikirlerin oluşmasını eklemiştir.

23 NİSAN ULUSAL EGEMENLİK ve ÇOCUK BAYRAMI

23 Nisan (1920), Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)'nin Ankara'da Atatürk'ün 22 Nisan 1920 de çektiği telgrafta açıldığı gündür. Bir yıl sonraki 23 Nisan (1921) tarihinde yapılan toplantıda 23 Nisan gününün millî bayram olması hususunda oylama yapılmış ve oylamalar sonucunda 23 Nisan günü "Millî Hâkimiyet Bayramı" olarak kabul ve ilân edilmiştir (Kocatürk, 2000:398). Millî Hâkimiyet Bayramı bu yıldan itibaren aynı zamanda Meclisin açılış tarihi de olan 23 Nisan günü kutlanmaya başlamıştır. Bayramın 23 Nisan 1922 yılında Ankara'da gerçekleşen ilk kutlamalarından itibaren okul öğrencileri katılmaya başlamıştır. Bu durum bayramın havasını değiştirmiş ve kutlamalarda öğrencilerin varlığı dikkat çekmiştir. Öğrencilerin aktif olması nedeniyle, Himaye-i Etfal Cemiyeti 1923 yılındaki kutlamalarda cemiyet için bağış toplamaya başlamıştır. Mustafa Kemal Atatürk de cemiyete bu bağış konusunda destek vermiştir. Bu kapsamda 23 Nisan Hâkimiyet-i Milliye Bayramlarında çocuklar tarafından cemiyet rozetlerinin satılması, 23 Nisan ile çocuk kavramının daha da bütünleşmesini sağlamıştır (Cantürk, 2018: 30). Atatürk'ün de bu etkinlikleri desteklemesi ile 23 Nisan, cemiyet tarafından 1925 yılında "Çocuk Günü" olarak 1926 yılından sonra ise "Çocuk Bayramı" olarak ifade edilmeye başlanmış ve 23

Nisan için Hâkimiyet-i Milliye Bayramı ile birlikte “Çocuk Bayramı” ifadesi eklenmiştir. “Çocuk Bayramı” Atatürk ve devletin desteklemesi ile 1929 yılında “Çocuk Haftası” ismiyle bir haftaya uzatılmıştı (Cantürk, 2018: 13). Dönemin Milli Eğitim Bakanlığı da tüm öğrencilerin bu etkinliklere katılabilmesi için o gün okullarda ders verilmemesini istemiştir. Bu esnada şenlikler için Türkiye’nin farklı şehirlerinden çocuklar Ankara’ya gelerek bu etkinliklere katılmış ve onları Ankara’da yaşayan öğrenciler evlerinde ağırlamışlardır (Temizgüney, 2019:147).

1933 yılında 23 Nisan Çocuk Bayramı’na yeni bir etkinlik daha ilave edilmiştir. Bu etkinlik kapsamında çocukların TBMM’ye ziyaretleri başlamış ve bu sene Atatürk, 23 Nisan günü çocukları sarayda kabul edip, onlarla vakit geçirmiştir (Cantürk, 2018:13). Bu davranış, diğer devlet büyükleri tarafından da örnek alınarak 2012 yılına kadar sürdürülecektir. Aynı şekilde, 23 Nisan etkinlikleri sırasında o dönem Milli Eğitim Bakanı olan Reşid Galip Bey’in yazdığı “Türk’üm-Doğruyum” andı da çocuklar tarafından stadyumlarda okunmuştur. Bu ant ileriki yıllarda okulların bayrak törenlerinde okunmaya başlamıştır (Kocatürk, 2000:489).

1970’li yıllara gelindiğinde, bayram tekrar kalabalık bir şekilde kutlanmaya başlamıştır. 70’li yıllar bu bayram için bir dönüm noktasıdır. 1975’ten itibaren bu kutlamalara TRT Kurumu da katılmaya başlamıştır. Kurum, çocuk programlarını hafta boyunca yayınlamıştır. 1978 yılında Mecliste düzenlenen törenlere, Meclis Başkanlığı’nın onayı ile üye sayısı kadar çocuğun katılmasına karar verilmiştir (Akın, 1997: 93). UNICEF tarafından 1979 yılı Uluslararası Çocuk Yılı olarak duyurulmuştur. Türkiye’de bu yıl kapsamında mühim bir gelişme yaşanmıştır. 1979 yılında 23 Nisan Bayramı uluslararası bir nitelik kazanmıştır. Bu yıl SSCB, Irak, İtalya, Romanya, Bulgaristan çocukları şenliklere katılmıştır. Gelen çocuklar, ilköğretim okulları vasıtasıyla yaşlılarında çocuğu olan bir Türk ailenin evine konuk olmuşlardır. Bu yıl 23 Nisan haftası, Ankara’da “şenlik yürüyüşü” ile başlamıştır. Her katılımcı kendi ülkelerinin geleneksel kıyafetlerini giyerek kendi müziklerinde dans ederek gösterilerini sergilemiştir. Daha sonra, bu bayramı tüm dünya çocuklarına hediye eden Atatürk’ün, Anıtkabri ziyaret edilmiştir. Törenlerin devamında Türkiye Cumhurbaşkanı, TBMM Başkanı ve TRT Genel Müdürü’nün makamına uğranması ile tamamlanmıştır (Kozak ve Mutlu, 2020: 21). Buna ek olarak yine 1979 yılında Ankara’daki çocukların da yer almasıyla TBMM salonunda 1. Dünya Çocuk Parlementosu toplanmıştır. 2. Dünya Çocuk Parlementosu, 1987 yılında 56 ülkenin çocuk temsilcileri ile gerçekleşmiştir. 3. ise 1999 yılında 44 ülkeden bine yakın çocuğun katılımıyla gerçekleştirilmiştir (Cantürk, 2018: 66).

19 Mart 1981 tarihine gelindiğinde, Çocuk Bayramı Millî Güvenlik Konseyi tarafından resmi bir ad elde etmiştir. Bu doğrultuda “23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramıdır” kararı ile bayramın resmî bir adı ve konumu olmuştur (T.C. Resmi Gazete, 1981:2). 1985 yılına gelindiğinde TBMM ve TRT’nin düzenledikleri şenliklere her kıtadan, her renkten, her dilden ve her dinden toplamda otuz dört ülkeden çocukların katılımı ile bu bayram daha geniş kitlelere ulaşmaya başlamıştır (Cantürk, 2018: 14).

Ankara’daki törenler 2013 yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, farklı illerden gelen öğrenci ve öğretmenlerden oluşan topluluğun Anıtkabir’i ziyaretiyle başlatılmıştır. Aynı zamanda, izci ve öğrencilerden oluşan topluluk da Ulus’taki Atatürk Anıtı ve Kızılay’daki Zafer Anıtı ile Atatürk Orman Çiftliği’ndeki anıta çelenk koymuşlardır (Kozak ve Mutlu, 2020: 22). Bu törenlerden sonra, 19 Mayıs Stadyumu’nda bayram kutlamaları yapılmıştır (Hürriyet, 2002). Ancak 2012 yılına gelindiğinde milli bayram kutlama yönetmeliği değiştirilmiştir. Bu kapsamda tören akışında da bazı değişiklikler yapılmıştır. Örneğin, 23 Nisan bayramında çocukların devlet büyüklerini yerlerinde ziyaret edip koltuklarına oturduğu merasim sona ermiş, stadyumda yapılan etkinlikler kapalı spor salonlarına taşınmış, şenliklerin herkesin katılabildiği alışveriş merkezleri ve parklarda gerçekleştirilmesine karar verilmiştir (Sabah, 2013). Ayrıca, etkinliklerin

artık Milli Eğitim Bakanlığı tarafından değil belediyeler ya da topluluklar tarafından düzenlenmesine başlanmıştır.

2013 yılından sonraki yıllarda da herhangi bir değişiklik olmadan bayramın aynı şekilde kutlamaları sürdürülmüştür. Ancak 2020 yılına gelindiğinde belki de daha sonraki yıllarda da devam edecek farklı bir bayram kutlama şekline gidilmiştir. Bu bağlamda her yıl uluslararası düzeyde kutlanan bu bayram da Covid-19 nedeniyle ortaya çıkan yasaklardan etkilenmiş ve her yıl yapılan törensel kutlamalar düzenlenmemiştir. Bayramın düzenlendiği tarihlerde sokağa çıkma yasağının olması, sınırların kapalı olması ve müsabakaların iptal edilmesi sebebi ile 2020 yılında 100.yılı kutlanan bu bayram evlerden kutlanmıştır. Bu kapsamda TRT her sene düzenlediği 23 Nisan Çocuk Şenliği için 'Türkiye'nin Çocukları' kampanyası düzenlemiştir. Bu kampanya doğrultusunda "Videonu çek, TRT'ye gönder, 23 Nisan'da seni bütün Türkiye izlesin" sloganı oluşturulmuştur. Kampanyaya Türkiye'nin her yerinden ve yurtdışından 171 bin 177 çocuk katılmıştır (Kozak ve Mutlu, 2020: 22). 23 Nisan için evlerini süsleyen çocuklar, evde şarkı söylerken, şiir okurken veya dans gösterileri yaparken çektikleri videolarını TRT'ye göndermişlerdir (Hürriyet, 2020). 23 Nisan günü bu videolar, TRT Çocuk da gün boyu gösterilmiştir. Akşam 21.00'da halkın balkonlarına çıkarak İstiklal Marşı'nı okuması için İletişim Bakanı çağrı yapmıştır (Milliyet, 2020). Ayrıca, bu yılki bayram için Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) özel bir marş hazırlamıştır. Bestesi Gazi Üniversitesi Müzik Bölümünde Öğretim Üyesi olan Doç. Dr. Mehmet Efe'ye aittir. Sözlerini Şermin Yaşar ve Mehmet Efe'nin kaleme aldığı, bu marşın düzenlemesi Serkan Sönmez tarafından yapılmıştır. Gazi Üniversitesi Müzik Bölümü, Hacettepe Devlet Konservatuvarı, Prof. Dr. Mehmet Sağlam Ortaokulu, Ulubatlı Hasan Ortaokulu öğrencileri marşı evlerinde seslendirmişlerdir. 100. yıl marşına özel bir klip de hazırlanmıştır. Bu klip çekiminde korona virüs önlemleri nedeniyle görüntüler çocukların aileleri tarafından cep telefonları ile çekilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2020).

Ankara Büyükşehir Belediyesi 23 Nisan günü çocukları balkonlara çağırarak, "Evimiz Bayram Yeri" sloganıyla 10 üstü açık gezi aracı Ankara'daki yedi merkez ilçesinde 14.30-17.00 saatleri arasında gezerek çocuk şarkıları ve marşları çalmıştır (Kozak ve Mutlu, 2020:23). Ayrıca, animasyon ekiplerinin gösterileriyle çocuklara eğlenceli saatler yaşatmışlardır (Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2020). Bir başka etkinlik düzenleyen belediye de Lüleburgaz'dır. Belediye "Umudum Yeşersin" etiketi ile çocukların sosyal medya üzerinden gelecekte beklediklerini yazmalarını istemiştir. Ardından çocukların paylaştıkları bu notlar çeşitli ağaçların tohumları ile birlikte uçan balonlara bağlanmış ve gökyüzüne salınmıştır. Uçan balonların düştüğü yerde toprağa karışarak yeşereceği düşünülmektedir (Sözcü, 2020). Bunlara ek olarak bazı özel firmalarda çocukların on-line olarak katılabilecekleri birkaç etkinlik düzenlemişlerdir. Online atölyeler, 23 Nisan'a özel tiyatro oyununun kaydı, on-line kitaplar, dijital ortamda dinlenmesi ve okunması için sesli çocuk kitapları bunlara örnektir (Habertürk, 2020).

Bu bayramın gerek ulusal önemi gerekse uluslararası yayılımı nedeniyle iptali yerine televizyonlarda sanal olarak kutlaması, uzaktan da olsa ülkede bir coşku yaratmış, çocuklar ve ebeveynler için unutulmaz anılara vesile olmuştur.

Pandemi ile mücadele içinde geçen bir yıl sonrasında 2021 yılına gelindiğinde halen virüs tehdidi nedeniyle sokağa çıkma kısıtlaması devam etmiş ve gerçek bayram kutlaması yapılamamıştır. Bu yılda sanal olarak ve evlerde kutlanmıştır. Bu kapsamda Çankaya Belediyesi 23-30 Nisan tarihleri arasında Çocuk Tiyatrosu günleri hazırlamıştır. Tüm çocuklar bu gösterilere belediyenin sosyal medya sayfasından izleyebilmiştir (Çankaya Belediyesi, 2021). Etimesgut Milli Eğitim Müdürlüğü de çocukları saat 13.30'da balkonlarından İstiklal Marşı'nı ve 23 Nisan şarkısını söylemeye davet etmiştir (Etimesgut Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021). Pera Müzesi zoom meeting uygulaması üzerinden çocuklara üç boyutlu sergi turu yaptırmış ve ardından sergiye yönelik atölye çalışması yaptırmıştır (Pera Müzesi, 2021). Kırklareli Valiliği köylerdeki çocuklara evlerini

süslemeleri için bayrak ve balonlardan oluşan koliler hazırlayıp göndermişlerdir (CNN Türk, 2021).

Bu bayram kapsamındaki en önemli etkinlik olan Dünya çocukları ile buluşmalar yine gerçekleşmemiştir. Ancak çocuklar ülkelerinden de olsa kutlama yapabilmişlerdir. Türkiye Maarif Vakfı'nın 44 ülkede bulunan okullarında sosyal mesafe kurallarına dikkat ederek gösteriler düzenlenmiştir (Anadolu Ajansı, 2021). Rusya da Devlet Çocuk Kütüphanesi'nde Türk ve Rus çocukların birlikte katıldığı yarışmalar düzenlenerek eğlenceli vakit geçirmeleri sağlanmıştır (CNN Türk, 2021). Saraybosna'da Boşnak, Sırp ve Hırvat çocukların katılımıyla bayram çok büyük bir coşkuyla kutlanmıştır. Gürcistan'da da Türk ve Gürcü öğrenciler, bayram sebebiyle Türkiye'nin Tiflis Büyükelçisi Levent Murat Burhan'ı ziyaret etmiş, Büyükelçi sembolik olarak makamını bir Türk ve bir Gürcü öğrenciye devretmiştir (Cumhuriyet, 2021).

Bu bayram, Cumhuriyet tarihimizin önemli yol taşlarından biri olan TBMM kurulması, egemenliğin Türk milletine verildiğinin temsili ve aynı zamanda, çocuklara armağan edilen ilk bayram olması bakımından ulusal ve uluslararası alanda son derece önemlidir. Uzun yıllardan beri çocuk odaklı olarak Mega bir etkinlik olarak kullanılmaktadır. Sosyoekonomik olarak önemli bir etkinliktir. Pandemi döneminde tüm etkinlikler iptal edilirken, bu bayram on-line olarak kutlanmıştır. Geleneksel noktada, bu değerli etkinliğin turizm bağlamına taşınması ve bir turistik etkinlik olarak ele alınmasının gereği ortaya çıkmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırmada 1920 yılından beri Türkiye'de organize edilen ve önemli bir Mega etkinlik olan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın, Ankara turizmine olan katkılarının değerlendirilmesine çalışılacaktır. Araştırma, çocuk bayramının bir turistik değer olarak ele alınması, bu uluslararası ve mega etkinliğin bu yöndeki kullanımına ya da tanınırlığına farkındalık yaratması bakımından önemlidir. Bu kapsamda araştırma sorusu kavramsal kısımda yer alan açıklamalardaki gerekçelere ve araştırmanın amacına bağlı olarak "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının Ankara turizmine olan katkısı" olarak belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma alanı Ankara'daki 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kapsamında yer alan katılımcılardır. Ankara, bu bayramın 1920 yılında bu ilde ilan edilmesi (Temizgüney, 2019:147) ve 1979 yılından beri TRT'nin hazırladığı uluslararası düzeydeki etkinliklerin sadece Ankara'da yapılması (41 yıl) bakımından tercih edilmiştir. Veriler amaçlı örnekleme yöntemi ile toplanmıştır. Bu doğrultuda bayram ile ilgili olduğu düşünülen; İzleyiciler, Esnaf ve İşletmeciler, Belediyeler, Muhtarlar, Öğrenciler (lise ve lisans öğrencileri), Öğretmenler, Valilik, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Organizatörler ve TRT çalışanları örnekleme oluşturmaktadır.

Araştırmada nicel ve nitel yaklaşımın birlikte kullanıldığı karma yöntemden yararlanılmıştır. Veri toplama, geniş kapsamlı bir örneklem hacmi hedeflendiği için anket tekniği ile verilerin toplanması planlanmıştır. Ancak bu süreçte yaşanan (2020-2021 yılı) pandemi nedeniyle, bu bayram sadece televizyonlardaki aktivitelerle kutlanmıştır. Anket sorularının, bu bayrama yönelik genel algıları kapsaması nedeniyle, bu forma pilot araştırma sonrasında bir açık uçlu soru eklenmesine karar verilmiştir. Böylelikle, araştırmaya nitel özellik kazandıran "pandemi dönemine ait algıların" ayrıca belirlenmesine çalışılmıştır. Araştırmada Kim (2012) tarafından geliştirilen 65 ifadeli "Büyük Ölçekli Spor Etkinliğine Ev Sahipliği Yapmanın Yerel Halk Tarafından Algılanan Sosyal Etkileri ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçekteki sorular araştırmanın amacını ve literatürde bahsedilen etkinliklerin katkılarını kapsamasından dolayı tercih edilmiştir. Kim'in yapmış olduğu bu çalışma 2015 yılında makale olarak yayınlandığı için ayrıca kullanım için izin alınmasına gerek kalmamıştır. Bu anket formu Türkçeye çevrilmiş ve ardından ölçeğin

kapsam (içerik) geçerliliğine bakılması için uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşlerinin değerlendirilmesinde Lawshe Tekniğine başvurulmuştur. Araştırmada görüşüne başvuru için kapsam geçerlilik oranının her bir madde için 0,49 ve üzerinde olması gerekmektedir (Lawshe, 1975). Uzman görüşü sonucunda 24 ifade yeterli kapsam geçerlilik oranına sahip olmadıkları için elenmiştir. Değişen anket sorularının yapı geçerliliğine ve güvenilirliğine bakılması için pilot çalışma yapılmıştır. Yüz yüze anket yöntemi ile 50 katılımcının katıldığı bir pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Pilot araştırma sonucunda 11 ifade daha elenmiş ve ölçeğin son hali elde edilmiştir.

Araştırmanın gerçekleştirildiği dönemde yaşanan Covid-19 pandemisi nedeniyle anket formu Google Form üzerinden on-line ortama dönüştürülmüştür ve gönüllü olarak katılmak isteyen ve ulaşılabilen tüm katılımcılardan da veriler 23 Nisan 2020 ile 25 Nisan 2021 tarihleri arasında on-line ortamda toplanmıştır. Bu süreçte her bir katılımcı grubundan ulaşılan geri dönüş sayılarına Tablo. 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcı Grubu

Katılımcı Grubu	Sayı	Gönderilen Anket Sayısı	Geri Dönen Anket Sayısı
1-Esnaf ve İşletmeciler	99	99	97
2-Belediyeler	10	10	10
3-Muhtarlar	50	50	15
4-Öğrenciler	100	100	70
5-Öğretmenler	211	211	156
6-Valilik	7	7	7
7-Kültür ve Turizm Bakanlığı	45	45	22
8-Organizatörler ve TRT	40	40	30
Toplam	562	562	407

Nicel verilerin analizinde ilk olarak betimleyici analizler yapılmış ve bunun yanısıra, bayramın katkısının katılımcı demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği de incelenmiştir. Araştırmada cinsiyet, medeni durum gibi bağımsız iki grubun karşılaştırılmasında parametrik testlerden T testi; yaş ve eğitim durumu gibi birbirinden bağımsız ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında ise ANOVA testi kullanılmıştır.

Ankete eklenen açık uçlu soruyu toplamda 67 katılımcı cevaplamıştır. Cevaplarının değerlendirilmesinde, içerik analizine başvurulmuştur. Araştırmada içerik analizi araştırmacı tarafından manuel olarak gerçekleştirilmiştir. Açık uçlu soru formuna verilen cevaplar neticesindeki yazılı metinlerden elde edilen verilerin sıklık durumuna göre bir ana fikir oluşturulmaya çalışılmıştır (Bilgin, 2006: 19). Bu aşamada öncelikle kodlar, sonrasında benzeşen kodların bir araya getirilmesi ile temalar oluşturulmuştur. Sonuçlar bu yeni temalar çerçevesinde yorumlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde ilk olarak nicel analiz ve bulgular yorumlanmış ardından da nitel analiz ve yorumlarına yer verilmiştir.

Nicel Bulgular

Katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum ve gelirlerine yönelik demografik özelliklerine yönelik bilgilere Tablo 2’de yer verilmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Bilgileri (n=407)

Demografik Bilgiler	Dağılım Kriterleri	Sıklık	%
Cinsiyet	Kadın	219	53,8
	Erkek	188	46,2
Yaş	20 ve altı	5	1,2
	21-25	51	12,5
	26-30	75	18,4
	31-35	66	16,2
	36-40	62	15,2
	41-45	45	11,1
	46-50	46	11,3
	51+	57	14
Eğitim Durumu	İlköğretim	17	4,2
	Lise	119	29,2
	Ön Lisans	53	13,0
	Lisans	174	42,8
	Yüksek Lisans	31	7,6
	Doktora	13	3,2
Medeni Durum	Evli	225	55,3
	Bekar	182	44,7
Gelir	1500 TL ve altı	36	8,8
	1501-2000 TL	16	3,9
	2001-2500 TL	45	11,1
	2501-3000 TL	58	14,3
	3001-3500 TL	91	22,4
	3501 TL ve üzeri	161	39,6

Tablo 2’ye bakıldığında, katılımcıların cinsiyetlerinin birbirine yakın değerde olduğu dikkat çekmektedir (kadın %53,8; erkek %46,1). Katılımcıların arasında çok fazla sayısal farkın olmaması, cinsiyet temelinde 23 Nisan Bayramın bir turistik etkinlik olduğuna yönelik algının her iki cinsiyet açısından aynı düzeyde olduğunu göstermektedir. Etkinlikler ile ilgili yapılan diğer çalışmalara bakıldığında (Çelik, 2009:104; Ekin, 2011: 88; Kömürcü, 2013: 49) benzer sonuçların olduğu görülmektedir. Konuya en fazla ilgi gösteren yaş grubunun bu çalışmada da 26-40 yaş dilimi arasında yoğunlaşması ise (Akmeşe, 2018: 56) bilinçli yaş grubunda bu tür bayramlara daha fazla önem verdiklerine işaret etmektedir. Katılımcıların eğitim durumu incelendiğinde lisans mezunu (%42,8) katılımcıların daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Bunu sırasıyla lise (%29,2), ön lisans (%13), yüksek lisans (%7,6), ilköğretim (4,2) ve doktora (3,2) takip etmektedir. Diğer etkinlik araştırmalarında da katılımcıların genel eğitim durumları aynıdır (Çelik, 2009:104; Ekin, 2011: 88; Kömürcü, 2013: 49). Ancak Ankara Alışveriş Festivali üzerine yapılan bir araştırmada ise katılımcıların genel eğitim durumu lise mezunu olarak kayıt edilmiştir (Tayfun ve Arslan, 2013:197). Medeni durumlarına bakıldığında evli (%55,3) ve bekar (%44,7) katılımcıların birbirine yakın olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, bu bayramla ilgili görüş vermek isteyen kişilerin evli ya da bekar olmalarının önemli bir ayrımcı olmadığı söylenebilir. Gelir durumlarında da 3501 TL ve üzeri (%39,6) gelir durumuna sahip katılımcılar daha yüksektir.

Etkinlik ile ilgili yapılan diğer araştırmalarda da benzer bir durum vardır (Kahraman, 2020: 66; Akkil, 2021: 53). Bu durum, günümüzde bir tür sosyal sorumluluk olarak görülen araştırmalara katkı vermede kişilerin belli bir gelir düzeyinde olmasına işaret etmesi bakımından dikkate değerdir.

Tablo 3. Katılımcıların 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın Ankara Turizmine Katkısına Yönelik Yapılan Faktör Analizi Sonuçları

Faktör ve İfadeler	Faktör Yükleri	Ortalama	Öz Değer	Açıklanan Varyans	Cronbach Alfa
Kültürel Katkı			2,468	%8,22	0,615
8. Vatanseverliğin güçlendirilmesi	0,882	4,53			
7. Toplumsal birlik ve beraberlik ruhunun güçlendirilmesi	0,855	4,49			
6. Yerel halkın milli duygularının gelişmesi	0,830	4,45			
10. Toplumun aidiyet (bağlılık) duygusunu artması	0,791	4,41			
9. Toplumsal çatışmasının azalması	0,596	4,35			
Ekonomik Katkı			1,357	%4,52	0,622
1. Temizlik imkanlarının gelişmesi (Ör. tuvaletler)	0,842	3,92			
2. Yerel ulaşım sistemlerinin geliştirilmesi (Ör. Tren, otobüs)	0,824	4,03			
4. Ekonomik koşulların iyileştirilmesi	0,669	4,20			
3. Yerel halk için iş fırsatlarının artması	0,649	4,24			
5. Yerel halkın gelirinin artması	0,603	4,20			
Sosyal Katkı			1,213	%4,04	0,612
13. Uluslararası etkinliklere ilginin artması	0,767	4,11			
14. Kaliteli eğlence fırsatı sağlaması	0,763	4,12			
11. Kültürel etkinlik sayısını arttırması	0,664	4,35			
12. Yerel kültürün korunması için teşvik sağlaması	0,596	4,30			
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy			0,913		
Cronbach's Alpha			0,924		
Açıklanan Genel Varyans			%71,12		

Veri setinin faktör analizi için uygunluğunun ve örneklem yeterliliğinin test edilmesinde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett's küresellik testinden yararlanılmıştır. Veri seti üzerinde gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizi sonucunda KMO değeri 0.913 ve Bartlett testi p değeri 0,000 olarak belirlenmiştir. KMO katsayısının 0,50'den yüksek, Barlett testi p değerinin 0,05'ten küçük çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Field, 2013:695). Böylece, elde edilen verilerin faktör analizi yapmaya uygun olduğu saptanmıştır.

Verilerin faktör analizine uygun olduğuna karar verildikten sonra analiz uygulanmıştır. Faktör analizinde “varimax yöntemi” yoluyla ölçeğin faktör yapısı oluşturulmuş ve faktör sayısının belirlenebilmesi için faktörlerin özdeğerleri, açıkladıkları varyans yüzdeleri ve faktör yükleri incelenmiştir. Faktör analizinde Kaiser’ın, özdeğeri 1 ya da 1’den daha büyük olan faktörler kuralı temel alınmıştır (Şencan, 2005:403). Bu doğrultuda özdeğeri 1’den büyük olan üç katkı faktörü belirlenmiştir. Maddelerin seçiminde 0,30’dan yüksek faktör yükü olan maddeler dikkate alınmış ve çalışmada 0,30’un altında bir değer olmadığından hiçbir madde çıkartılmamıştır (Büyüköztürk, 2002: 474).

Faktör analizinin son aşaması olan faktörlerin adlandırılması ise gruplanan değişkenlerin bütün olarak ifade ettikleri anlamlar ve literatürdeki kullanım dikkate alınarak yapılmıştır. Tablo 3’de görüldüğü üzere ölçek üç faktörlü bir yapı olarak ortaya çıkmıştır. Ölçeğin toplam güvenilirlik katsayısı 0,913 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler ölçeğin güvenilir olduğunu (0,7 veya daha büyük) göstermektedir (Kılıç, 2016: 47). Bayramın Ankara turizmine katkısına ilişkin algısında ortaya çıkan varyansın %71,12’sini açıkladığı tespit edilmiştir. Sosyal bilimlerde açıklanan toplam varyansın %60’tan büyük olması beklenmektedir. Toplam varyansın %71,12 çıkması ölçeğin geçerliliğini göstermektedir. Buna ek olarak ortaya çıkan boyutların, Kim (2012)’in çalışması ile örtüşmesi de ölçeğin yapı geçerliğine işaret etmektedir. Ölçeğe ilişkin faktörlerin özdeğerleri, açıklanan varyansları, Cronbach Alpha değerleri, ortalamaları ve faktör yükleri Tablo 3’de belirtilmiştir.

Kültürel katkı faktörü bu Bayram için önemli olarak algılanırken, Kim (2012)’in araştırmasında bu faktör altıncı sıradadır. Buradaki öncelikli olma durumu ise Bayramın milli duygulara hitap etmesine ve meclis açılışına kadar ulus olarak yaşanmışlıklara atıfta bulunmasına dayandırılabilir. Ancak ekonomik katkı faktörü her iki çalışmada da aynı sırada yer almıştır. Sosyal katkı faktörü ise önceki araştırmadan çok gerilerde son faktör olarak ortaya çıkmıştır. Bu durum sosyal, kültürel konuların birbiri ile yakından ilgili olmasına bağlanabilir. Sonuç olarak bu araştırma bulgularının etkinlikler ile ilgili faktörleri önemli ölçüde karşıladığı söylenebilir. Diğer etkinliklerin katkılarını belirleyen bu faktörler, 23 Nisan Bayramı’nın da etkilerinin belirlenmesinde yol gösterici olmuştur.

Faktör analizi sonucunda ortaya çıkan boyutlar ile katılımcıların demografik özelliklerinde anlamlı bir farklılık olup olmadığına ikili değişkenler için T testi, ikiden fazla değişkenler için ANOVA Testi yapılmıştır. Anlamlı farklılık çıkanlar Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4’e bakıldığında, 23 Nisan Bayramının Ankara turizmine katkılarının kültürel ($p=0,04$) ve sosyal ($p=0,03$) faktörlerde ve sadece yaş değişkeninde ortaya çıktığı görülmektedir. Bakıldığında, 31-35 yaş grubu ve 46-50 yaş grubu bu Bayramın kültürel katkılarını “katılıyorum” (4,70- 4,55) düzeyinde tercih etmişlerdir. Her iki yaş grubu da Bayramın bir etkinlik olarak Ankara turizmine kültürel katkısı olduğuna inanmaktadır. Sosyal katkı da ise 20 yaş altı katılımcılar bayramın sosyal katkı sağladığı görüşüne katılırken (4,55), 41-45 yaş grubu katılımcılar ise (3,91 ortalama) kararsız kalmıştır. Bu sonuçlar, etkinlik ile ilgili yapılan daha önceki bir başka araştırmanın 46 yaş üstünün etkinliklerin sosyal katkısına katılım oranının, 20 yaş altına göre daha yüksek (Çelik, 2009: 67) sonucu ile örtüşmemektedir. Bu durum, festival benzeri etkinliklerin sosyal etkilerinin 20 yaş altı katılımcılar için daha az önemli algılanmasına işaret etmektedir. Ancak Çocuk Bayramına önem verdiklerini göstermektedir.

Tablo 4. 23 Nisan Bayramının Katkıları ile Demografik Özellikler İlişkisi

İfade	Dağılım Kriterleri	Sıklık	Ort.	St. Sapma	f-Değeri	Anlam Düzeyi (p)	Fark
Kültürel Katkı	20 ve altı(a)	5	4,4400	,60663	2,044	0,049	d > g*
	21-25(b)	51	4,4196	,66363			
	26-30(c)	75	4,5173	,70373			
	31-35(d)	66	4,7030	,54603			
	36-40(e)	62	4,4581	,80522			
	41-45(f)	45	4,3511	,84224			
	46-50(g)	46	4,2348	,94686			
	51+(h)	57	4,3474	,68923			
Sosyal Katkı	20 ve altı(a)	5	4,5500	,87321	2,229	0,031	a > f*
	21-25(b)	51	4,3382	,66675			
	26-30(c)	75	4,3233	,88032			
	31-35(d)	66	4,4091	,78769			
	36-40(e)	62	4,2823	,85589			
	41-45(f)	45	3,9111	1,10802			
	46-50(g)	46	4,0054	1,01172			
	51+(h)	57	4,1228	,71671			

* Varyansların homojenliği sağlandığından Tukey Testi sonuçları baz alınarak değerlendirme yapılmıştır. Sadece anlamlı sonuçlar sunulmuştur.

Nitel Bulgular

Araştırmanın nitel verilerinin sunulduğu bu bölümünde pandemi sonrası anket sonuna eklenen açık uçlu soruya verilen cevaplar analiz edilmiş ve bulguları raporlanmıştır. Analiz sonucunda ortaya çıkan kodlara, katılımcı sıklıklarına ve temalara Tablo 5'te yer verilmiştir.

Katılımcıların açık uçlu soruya verdikleri cevapların içerik analizi sonucunda, farklı temalara ulaşılmıştır. En ağırlıklı ortaya çıkan tema "Covid-19 pandemi" olarak belirlenmiştir. "pandemi yüzünden kutlamaların aksaması", "100.yılıının telafisinin yapılması" yönünden istekler, covid 19 pandemisi'nin her alanda olduğu gibi bu Bayramın kutlanmasında da başat bir algı olduğuna işaret etmektedir. Pandeminin, yaşanan kapanmalar ve yasaklamalar sonucunda dünya çocukları ve turistlerin ülkemize gelemediğinden, buna bağlı olarak da ülke turizm ve tanıtımının olumsuz etkilendiğinden sık sık bahsetmişlerdir. Dolayısıyla, burada nicel bulgularda olmayan turizm ve tanıtım teması ortaya çıkmıştır. Covid-19 pandemisine bağlı olarak ortaya çıkan bir diğer farklı tema da etkinlik temasıdır. Yaşanan bu süreçte pandemi etkinliklerin seyrini değiştirmiş, etkinlikler artık tamamen sanal ortamda yapılmaya başlanmıştır. Bu Bayramın da boş geçilmemesinin mutlu ettiği, ancak gerçek törenler ile kutlandığı zamanki duyguyu yaşatmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca, nitel değerlendirmelerde, nicel sonuçlarla örtüşen ekonomik etkiler ile sosyal ve kültürel etkilere de yer verilmiştir. Katılımcılar, yaşanan bu pandemi sonucunda çok fazla ekonomik sıkıntı yaşadıklarını, ziyaretçilerin azaldığını, işten çıkarmaların arttığını, vergi borçlarının biriktiğini ve zarar ettiklerini ifade etmişlerdir. Bunlara ek olarak bu dönemde etkinliklerin sanal ortamda kutlanmaya başlanmasının milli birlik ve beraberlik duygusunu hissettirme konusunda yetersiz

kaldığını ve eski heyecanı hissedemediklerini de belirtmişlerdir. Eski kutlamalarda ülkemize gelen dünya çocukları ve turistler sayesinde kültürel etkileşim sağlandığı ancak bu dönemde bundan da yoksun kaldıklarına değinmişlerdir.

Tablo 5. Açık Uçlu Soruya Verilen Cevaplar

Soru	Kodlar	Katılımcılar	Sıklık	Tema
	1.Kutlamaların aksaması	(BÇ1, ÖT1, ÖT4, ÖT7, ÖT9, ÖC8, ÖC11, TRT2, TRT15, TBÇ8, ES3, ES4)	12	Covid 19 Pandemisi
	2.100.yıl telafisi	(ÖT2, ÖT3, ÖT16, ÖT18, TBÇ9, TBÇ15, TRT6, BÇ3, ES4)	9	
	3.Pandemi	(ÖT3, TBÇ6, BÇ1, BÇ4, BÇ6, ÖC10)	6	
	4. Sanal kutlama	(ÖT1, ÖT7, ÖT18, TBÇ6, TBÇ15, ÖC11, ES4).	7	
	1.Turistik etkinlik	(TBÇ4, TBÇ5, TBÇ10, TBÇ11, BÇ5) (TBÇ15, ÖC3, TBÇ12, ÖT4)	5	Turizm ve Tanıtım
	2.Bayram	(TBÇ1, TBÇ10)	4	
	3.Tanıtım	(TBÇ5, BÇ1, BÇ4, BÇ5, ÖT9, ÖC11, TRT2, ÖC3, ÖC4, ÖC8, ES2, ES3)	2	
	4.Turist		12	
23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının Covid-19 virüs pandemisi nedeniyle kutlanamamış olmasının Ankara turizmine etkisi nasıl olmuştur?	1.Ekonomik sıkıntılar	(TBÇ1, TBÇ5, TBÇ10, BÇ2, ÖT13, ÖT14, ÖT15, ÖC5, ÖC6, ÖC10, ÖC11, TRT1, TRT2, TRT4, TRT5, TRT10, TRT11, TRT12)	18	Ekonomik Etkiler
	2.İşletmelerin kapanması	(TBÇ6, BÇ1, BÇ4, BÇ6, ÖC10)	5	
	3.Ziyaretçi olmayışı	(ES2, ES3, TBÇ5, BÇ1) (TBÇ5, ÖC11, TRT4, TRT5, ES1, ES2, ES4)	4	
	4. Zarar etmek	(ES3, ES4)	7	
	5. Vergi borçları		2	
	1. Milli birlik ve beraberlik	(TRT3, TRT13, TRT14, ÖT5, ÖT12, TBÇ4, TBÇ15)	7	Sosyal ve Kültürel Etkiler
	2.Sosyalleşmeme	(TBÇ7, TRT7, ES1)	3	
	3Kültürel etkileşimsizlik	(TBÇ3, TBÇ4, TBÇ11, TBÇ13, ES2, BÇ3, ÖC9)	7	
	4.Heycan eksikliği	(ÖT7, ÖC3)	2	
	1.TRT Televizyonu	(ÖT7, ÖC1, ÖC2, ÖC9) (TBÇ14, ÖT8, ÖT11, ÖT17, ÖT19, ÖC7, TRT9, TRT15, ES4)	4	Etkinlikler
	2.TV ya da sosyal medyada şarkı söylemek	(TBÇ14, ÖT17, TRT9, ÖT11)	9	
	3.Bayrak süslemeleri	(ÖC6, ÖC10)	4	
	4.Sanal Yarışmalar		2	
	5.Sanal Konserler	(ÖT5, ÖT9, ES1, TBÇ5)	4	

SONUÇ ve ÖNERİLER

Etkinlikler, bir yöre ya da bölgenin turistik tanınmasında, tutundurulmasında, sezonluk olma probleminin çözümünde, bir ekonomik ve sosyal değer veya yörenin imajının yaratılmasında önemlidir. Günümüzde ulusal ve uluslararası olarak gerçekleştirilen etkinlikler turistik

hareketliliğe yol açmaktadır. Araştırmada Türkiye de 100 yıldır ulusal, 42 yıldır uluslararası düzeyde kutlanan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın Ankara turizmine olan katkısının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın yürütüldüğü dönemde Covid-19 pandemisinin başlaması nedeniyle, Bayramın sanal olarak kutlanmasına yönelik algılar da değerlendirilmiştir. Araştırmada, Bayramın Ankara turizmine katkısının hangi faktörler bazında gerçekleştiği yolunda önemli bulgulara ulaşılmıştır. Bayramın Ankara turizmine katkısını açıklayan en önemli faktörün *kültürel katkı* olduğu ve bunu sırasıyla *ekonomik katkı* ve *sosyal katkının* takip ettiği belirlenmiştir. Elde edilen faktörler önceki yıllarda yapılan Kim (2012)'in çalışmasındaki "en yüksek düzeyde tercihte buldukları faktör, kültürel katkı" ve diğer faktörlerle örtüşmektedir. Ayrıca, kültürel katkının vatanseverliğin güçlendirildiği, birlik ve beraberlik duygusunun güçlendirildiği ve toplumun aidiyet duygusunu arttırdığı belirtilmektedir. Bu sonuçlar da benzer araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir (Besculides vd., 2002:306; Ersoy, 2017:85). Ancak Besculides vd., (2002)'nin yapmış olduğu araştırmada kültürel katkı boyutuna katılım düzeyi, bu araştırmada olduğu gibi yüksek düzeyde olmamış, katılımcılar kültürel katkı konusunda kararsız kalmıştır. Bu çalışmadaki ikinci önemli faktör ekonomik katkıdır. Katılımcılar, bayramın yerel ekonomiyi canlandırdığı, bayram süresince yerel işletmelere ekonomik hareketlilik getirdiği ve yerel halk için daha çok iş fırsatı yarattığı yönünden ekonomik olarak olumlu algıladıkları belirlenmiştir. Bu durum daha önceki birçok araştırma sonucunda da "bölgelerin festivaller aracılığıyla ekonomik kazançları artırdığı" şeklinde sık sık ortaya çıkmıştır (Felsenstein ve Fleischer, 2003:390; Çelik, 2009:111; Chen, 2011:120). Katılımcılar, daha önceki bazı araştırmalarda görüldüğü gibi (Prayag vd., 2013:635; Sert, 2013:61) bu Bayramın da uluslararası etkinliklere olan ilgiyi ve sayıyı arttırdığı, eğlence fırsatı ve aile ile vakit geçirme imkanı sağladığı gibi bazı sosyal katkıları olduğunu ifade etmişlerdir (Çelik, 2009:111; Ekin, 2011:91).

Araştırmada, belirlenen bu faktörlerin demografik durumla ilişkisine de bakılmıştır. Bayramın etkisinin yaş durumuna göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda sosyal katkı algısının en yüksek olduğu yaş aralığının 20 yaş altı katılımcılar olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç etkinlikler ile ilgili yapılan diğer çalışmalardan farklıdır. Burada 20 yaş altı katılımcılar Çocuk Bayramının sosyal katkısının önemli olduğuna yönelik tercihte bulunmuşlardır.

Covid-19 ile ilgili doğrudan bilgi almaya yönelik açık uçlu soruya yönelik değerlendirmelerde; Bayram ile ilgili katılımcı görüşleri; "turizm ve tanıtım", "ekonomik", "sosyal ve kültürel" ile "etkinlikler" olarak belirlenmiştir. Bakıldığında bu temalar ile nicel analiz sonucunda ortaya çıkan faktörler önemli ölçüde örtüşmektedir. Ancak iki tema pandemi dönemindeki kutlamalarla ilgili olarak farklı konularda ortaya çıkmıştır. Bu durum yaşanan pandeminin Bayram ile ilgili algıları da etkilediğini göstermesi bakımından önemlidir. Katılımcıların çoğu pandemiye bağlı olarak yaşanan kapanmalar sonucunda kutlamaların aksadığından ve yüzüncü yılı olması sebebiyle hak ettiği şekilde kutlanmadığından, pandemi sonrasında mutlaka telafisinin yapılması gerektiğinden bahsetmişlerdir. Bu duruma bağlı olarak da ülkemize dünya çocukları ve turistlerin gelemediğine ve bunun turizm ve tanıtımı olumsuz etkilediğine değinmişlerdir. Ayrıca, yaşanan pandemi sebebiyle etkinliklerin sanal ortamda yürütülmesinden çok memnun olmadıklarını da ifade etmişlerdir. Bunların dışında, bayramın gerçek törenler ile kutlandığı zamanki katkısı ile ilgili görüşlerin, bu dönemde olumsuz ifadeler şeklinde ifade edildiği görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayanarak 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının bir turistik ürün ya da turizm etkinliği olarak ele alınması için yetkili kişilere ve akademisyenlere şunlar önerilebilir:

- Bayram ile ilgili tanıtımlar yeterli olsa da Ankara'nın turistik öğelerinin tanıtımı yetersiz kalmıştır. Bayram ve Ankara turizmi birlikte ele alınabilir. Örneğin, 23 Nisan haftası turları,

23 Nisan sanat gösterileri, müze ziyaretleri, tanıtım dokümanları hazırlanabilir. Böylece, Ankara'nın turizm markasında "çocuk bayramı" teması da eklenerek Bayramın Ankara ile bütünleşmesi sağlanabilir.

- Covid-19 pandemisinin bu Bayramın kutlanamamasına ve Ankara turizmine etkisi daha kapsamlı araştırmalarla ortaya koyulabilir.
- Etkinlik organizasyonlarından genelde yerel yönetim boyutu kapsamında turizm il müdürlüğü ve belediyeler sorumludur. Ancak bu Bayram ile ilgili etkinlikler genel olarak belediyeler ve milli eğitim il müdürlüklerinin yanı sıra, TRT gibi kuruluşlar tarafından düzenlenmektedir. Bayram kapsamında belediyeler kendi bünyesinde bulunan etkinliklere önem vermektedir, ancak diğer belediyelerin düzenlemiş olduğu etkinliklere gerekli tanıtım ve desteği göstermektedir. Bu nedenle, bir belediyede olan etkinlik bütün belediyelerce belediye sınırlarında bulunan kişilere duyurulabilir.
- Bu araştırma pandemi döneminde yapılması sebebi ile Ankara örneğiyle yapılabilmektedir. İleriki araştırmalarda Türkiye örneğinde bakılabilir.
- Bundan sonraki kutlamalarda engelli ve yaşlı gibi dezavantajlı grupların daha fazla katılımlarının sağlanması için Belediyeler tarafından destek programları geliştirilebilir, gerçek törenler ile sanal kutlamalar hibrid (melez) olarak sürdürülebilir.
- Araştırma Ankara'daki paydaşlar (öğrenciler, yerel idareler, KTB, yerel halk ve öğretmenler) bazında yapılmıştır. Ancak ileriki araştırmalarda ilkökul öğrencileri bazında da yapılabilir.
- Covid19 pandemisi dönemi, öncesi ve sonrası ortaya çıkan durumlar karşılıklı olarak analiz edilebilir.

KAYNAKÇA

Akın, V. (1997). 23 Nisan Millî Hakimiyet ve Çocuk Bayramı'nın tarihçesi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(3), 91-96.

Akkil, A. (2021). *Festival Ziyaretçilerinin Sadakatlerini Etkileyen Faktörlerin Analizi: Gaziantep Gastronomi Festivali Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep

Allen J., O'Toole W., McDonnell I. and Harris R. (2010). *Festival and Special Event Management (Fifth Edition)*, John Wiley and Sons Ltd., Milton Queensland Australia.

Ankara Büyükşehir Belediyesi (2020). <https://www.ankara.bel.tr/haberler/buyuksehirden-baskentli-cocuklara-ozel-23-nisan-kutlamasi/> (Erişim tarihi: 23.04.2020).

Argan, M.T. ve Yüncü, D. (2015). *Etkinlik Pazarlama Yönetimi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Avcı, N. (2007). *Resmî Bayram ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri ile İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Üzerine Bir Değerlendirme (Afyonkarahisar İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi.

Besculides, A., Lee, M. E. and McCormick, P. J. (2002). Residents' Perceptions of The Cultural Benefits of Tourism. *Annals of Tourism Research*, 29(2), 303-319.

Bilgin, N. (2006). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi - Teknikler ve Örnek Çalışmalar*. (2. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 8(4), 470-483.

Byeon, M. (2002). *The Korean Hotel Sector's Perspectives on the Potential Impact of co-hosting the 2002 Football World Cup Korea/Japan*, Yüksek Lisans Tezi, Yeni Zelanda: Otago Üniversitesi.

- Cantürk, C. (2018). *Çocuk Bayramı*. Ankara: Yade Yayınları.
- Chen, S. C. (2011). Residents' perceptions of the impact of major annual tourism events in Macao: Cluster analysis. *In Journal of Convention & Event Tourism*, 12(2),106-128.
- CNN Türk, (2021). <https://www.cnnturk.com/turkiye/23-nisan-ulusal-egemenlik-ve-cocuk-bayrami-evlerde-kutlaniyor?page=3> (Erişim tarihi: 23.04.2021).
- Cumhuriyet, (2021). <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/23-nisan-dunyada-da-kutlaniyor-138760> (Erişim tarihi: 23.04.2021).
- Çakıcı, C. ve Yavuz, G. (2012). 2013 Akdeniz Oyunları Bağlamında Spor Etkinlikleri ve Olası Etkileri. 1. *Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu*. 20-22 April, Mersin. 2-15
- Çankaya Belediyesi, (2021). <http://www.cankaya.bel.tr/news/11672/Cankaya-Belediyesinden-Sanaticilara-Destek/> (Erişim tarihi: 23.04.2021).
- Çelik, A. (2009), *Destinasyon Pazarlama Unsuru Olarak Etkinlik Turizmi ve Etkileri - İstanbul Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi: Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ekin, Y. (2011). *Etkinlik Turizmi Kapsamında Festivaller ve Antalya Altın Portakal Film Festivali'nin Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri Konulu Bir Araştırma*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Antalya: Akdeniz Üniversitesi.
- Ersoy, H. (2017). *Turizmin Gelişiminin Yerel Halk Üzerine Sosyo-Kültürel Etkileri: Manavgat Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi.
- Etimesgut Milli Eğitim Müdürlüğü, (2021). <https://etimesgut.meb.gov.tr/www/etimesgutta-23-nisan-ulusal-egemenlik-ve-cocuk-bayrami-coskusu/icerik/2566> (Erişim tarihi: 23.04.2021).
- Felsenstein, D. and Fleischer, A. (2003). Local Festivals and Tourism Promotion: The Role of Public Assistance and Visitor Expenditure. *Journal of Travel Research*, 41(4), 385-392.
- Field, A. (2013). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics. (4.Edition)*, London: Sage Publication.
- Fredline, E. (2000). *Host Community Reactions to Major Sporting Events: The Gold Coast Indy and The Australian Formula One Grand Prix in Melbourne*. Brisbane: Griffith University.
- Getz, D. (1997). *Event Management and Event Tourism*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Getz, D. (2008). Event Tourism: Definition, Evolution and Research. *Tourism Management*, 3(29): 403-428
- Habertürk, (2020). <https://www.haberturk.com/23-nisan-ulusal-egemenlik-ve-cocuk-bayrami-boyle-kutlandi-2655869> (Erişim tarihi: 23.04.2020).
- Hürriyet, (2002). <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/23-nisan-programi-67099> (Erişim tarihi: 16.04.2020).
- Hürriyet, (2020). <https://www.hurriyet.com.tr/galeri-evlerde-23-nisan-nerede-ne-var-41497853> (Erişim tarihi: 23.04.2020).
- Jago, L. K., and Shaw, R. N. (1998). Special Events: A Conceptual and Definitional Framework. *Festival Management and Event Tourism*, 5(1-2), 21-32.
- James, B. (2007). *Sydney Olympic Park: Olympic Legacy or Burden*, Yayınlanmamış Onur Tezi, University of New South Wales.

- Kahraman, C. Ö. (2020). *Festival Katılımcılarının Motivasyon, Memnuniyet ve Tekrar Ziyaret Eğilimlerinin Belirlenmesi: Uluslararası Fethiye Ölüdeniz Hava Oyunları Festivali Örneği*. Yüksek lisans tezi, İskenderun Teknik Üniversitesi.
- Kılıç, S. (2016). Cronbach's alpha reliability coefficient. *Journal of Mood Disorders*, 6(1), 47-48.
- Kim, H. J., Gursoy, D., and Lee, S. B. (2006). The impact of the 2002 World Cup on South Korea: Comparisons of pre-and post-games. *Tourism Management*, 27(1), 86-96.
- Kim, W. (2012). *Development of a Scale to Measure Local Residents Perceived Social Impacts of Hosting Large-Scale Sport Events*. Doktora Tezi. Hattiesburg: The University of Southern Mississippi.
- Kocatürk, U. (2000). *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti tarih kronolojisi 1918-1938. (3. Baskı)*. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Kozak, M. A. ve Bahçe, S. (2012). *Özel İlgi Turizmi (2. Baskı)*. Ankara: Detay Yayıncılık
- Kozak, M. A. ve Mutlu, D. (2020). Dünden Bugüne 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Etkinlikleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(TBMM'nin 100. Yılı ve Millî İrade Özel Sayısı), 16-29.
- Kömürcü, S. (2017). *Etkinlik Turizmi ve İnanç Turizmi Paradoksu: Turizm Yazınında İnanç Etkinliklerinin Kavramsal Analizi ve Konumlandırılması*. Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği
- Lawshe, C. H. (1975). A Quantitative Approach to Content Validity. *Content Validity II, A Conference*, Ohio: Bowling Green State University.
- MacArdle, K. (1998). *Temporal, Spatial and Thematic Analysis of Special Events in Victoria (1997)*, Yüksek Lisans Tezi, Victoria University of Technology, Faculty of Business.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2020). <https://www.meb.gov.tr/mill-egitim-bakanligindan-23-nisana-100-yil-marsi/haber/20745/tr#:~:text=Mustafa%20Kemal%20Atat%C3%BCrk'%C3%BCn%20arma%C4%9Fan%C4%B1yla,y%C4%B1l%20evlerinde%20hep%20birlikte%20s%C3%B6yleyecekler.&text=Mill%C3%AE%20E%C4%9Fitim%20Bakan%C4%B1%20Ziya%20Sel%C3%A7uk,%C5%9Fark%C4%B1s%C4%B1%20hat%C4%B1ras%C4%B1%20olmazsa%20eksik%20kalacakt%C4%B1> (Erişim tarihi: 23.04.2020).
- Milliyet, (2020). <https://www.milliyet.com.tr/gundem/23-nisan-coskusu-evlerde-yasandi-6196148> (Erişim tarihi: 23.04.2020).
- Prayag, G., Hosany, S., Nunkoo, R., and Alders, T. (2013). London residents' support for the 2012 Olympic Games: The mediating effect of overall attitude. *Tourism Management*, 36, 629-640.
- Ritchie, J.R. and Crouch G.I, (2005). *The Competitive Destination, A Sustainable Tourism Perspective*. Wallingford, UK: CABI Publishing.
- Sabah, (2013). <https://www.sabah.com.tr/gundem/2013/04/06/23-nisanda-koltuk-devri-bitti> (Erişim tarihi: 16.04.2020).
- Sert, A. N. (2013). *Kırsal Turizm Bölgelerinde Festivalin Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri: Beyazır Festivaline Yönelik Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sözcü, 2020 <https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/23-nisan-kutlamalari-dijital-ortamata-sindi-5766016/> (Erişim tarihi: 23.04.2020).

Şencan, H. (2005). *Sosyal ve DavranıŐsal limlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Tayfun, A. ve Arslan, E. (2013). Festival Turizmi Kapsamında Yerli Turistlerin Ankara Alışveriş Festivali'nden Memnuniyetleri zerine Bir Araştırma. *İŞletme Araştırmaları Dergisi, 5(2)*, 191-206.

T.C. Resmi Gazete (1981). <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17284.pdf> (Erişim tarihi: 10.03.2020).

Temizgüney, F. (2019). Demokrat Parti Dönemi 23 Nisan Milli Hâkimiyet ve ocuk Bayramı Kutlamaları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23(1)*, 145-172.

Tuna, M. ve Akpınar, A. (2018). Etkinlik Turizmi. Aydın, Ő. ve Boz, M. editörler. *Turizmde Güncel Konu ve Eēilimler II*. Ankara: Detay Yayıncılık 265-284.